

Kool ja kodu

Kaswatusline kuukiri

Wabaduspäewaks 1924.

Rahwustunne on meie riikline kandejõud ja wabaduse walwur. Iga eestlase kõlbline kohus on kaswatada oma lapsed tublideks eestlasteks. Rohkem tähelpanu rahwuslikule kaswatusesele !

№ 2.

Webruar

1924.

Sisu: Wabaduspäewal, H. Tammik. Rahwuslikust kaswatusese, H. T. Kodune kaswatus wälismaal, T. P. Algõppe üldistamisküsimus, H. T. Dr. Maria Montessori kaswatusüsteem. Walige õige tee! A. S. Teated koolide kohta. Rakwere Lastewanemate Ühingu põhikirj. Mitmesugused teated.

Hind 20 marka

Naiste Töö ja Elu

ja

Käsitööleht

ainukene Eesti naiste ja kodude häälekandja

ilmub kord kuus 16-ne leheküljelisena ühes lõikelehega. Leht maksab aastas 300 mrk.; pooles aastas 160 marka. Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja suuremad raamatukauplused.

Toimetus ja talitus asub Tartus, Suurturg 2.

Naiste Töö ja Elu

on Eesti naiste ja kodude vaimliseks virgutajaks ja ühendajaks ja sellepärast ei tohi ükski naine oma lehte jätta lugemata.

Käsitööleht

on praktiliseks nõuandjaks nii käsitöö, kui ka majapidamis alal. Käsitöölehes ilmuvad moodid ja mustrid. Kaasas ilmuva lõikelehe kaudu saab moodide lõiked kätte.

Kuulutamine

Naiste Töö ja Elus ja Käsitöölehes on kõige kasulikum, sest just see leht valgub perenaiste hulka, kes koduseks majapidamiseks kõik muretsevad. Kuulutuse lehekülg maksab 3000 mk.

**Eesti ärksamad naised,
lugege kõik oma lehte!**

Kool ja kodu

Kaswatusline kuukiri

№ 2.

Weebuar *Sf. 11389*

1924.

Tellimishind:

aastakäik 200 mk.
poolaastak. 110 mk.
üksik number 20 marka.

Kuulutuste hind:

wäline kaanekülj 2000 mk.
sisemine lehekülj 1600 mk.
suurused: 1₁, 1₂, 1₄, 1₈ ja 1₁₆ lhk.

Ilmub 12 korda aastas, iga kuu algupoolel.

Toimetuse aadr.: Rakwere õpetajate-seminaar, „Kool ja Kodu“.

Talituse aadr.: Tartu, Lai uul. nr. 1, „Trükk ja Kirjastus“.

Tellimisi wõtawad wastu kõik wabariigi postiasutused. Müügikohad igas linnas.

Wabaduspäewal 1924.

Meie lipud on luitunud ära, Kuhu kadunud siis meie kangus?
meie tungaldel tuhmunud sära. millest tulnud see ootmatu langus?
Meie tähised langenud lumme, Meieks sihid liig kõrgele wiiwad,
meie teerajad tuiskunud umme. kuhu kandma ei ulata tiiwad? — —

Meie hümnusel tardumas kõlad, Tõstke uuesti tunglad ja lipud
meie kandejõul nõrkemas õlad. pange särama tornide tipud!
Meie leekinud rahwusetunne Tõstke jälle, et wirguksid tööle
juba waibumas tuimuse-unne. kelle silmad ju suikumas ööle!

Hüüdke kõigile julgust ja jõudu,
tehke hoogsamaks tiibade sõudu!
Looge noortele sihte ja waateid,
neile näidates rahwuse aateid!

H. Tammik.

Rahvuslikust kaswatuses.

1. Rahwustunde tähtsusest.

Kui ilmasõja tuulepöörises Wene suurriik kokku warises ja tekkinud möllus wõimatu näis teed leida, siis tõusis rahwustunne selleks teguriks, mille mõjul sassiläänud elu jälle arendama hakati. Endise suurriigi läänerajale tekkis rida rahvusriike, kelle sisine kui ka wäliline elu elawa rahwustunde mõjul imeruttu korraldus. Äärmaile asunud rahu ja kord mõjus kaines-tawalt ka mässawa südamaa peale ja warsti waikis sõja- ja mässulõõm igalpool. Nüüd elame juba kuuendat aastat korraldatud riigis, kus kõigist asumisaja puudustest hoolimata elu nii sobiw, et oma pennidega wõime osta endiste peremeeste raha miljarde, ja et need endised peremehed, kes aastasadasid on olnud meie walitsejateks, seda nüüd endile suureks õnneks arwawad, kui wõiwad meie rahwariigi kodanikud ja ühtlasi meie kaitsealused olla. Rahwustunne on nõnda meil awaldunud mõjawa ühiskondlise tegurina. Ja kuna see tunne meil pöördepäewil puhkes wõimsa hoona, siis on meie käsi tänini riigielus wõrdlemisi hästi käinud. Meil on senini õnneks antud ja palgaks pandud uult tekkinud Balti kooris wiisilauljateks olla. See seisukord on saabunud selletõttu, et segaduste päewil siin kõige kõwemini mürt-susid meie kahurid, kõige wiledamini wingusid meie kuulid, kõige raske-mini raksusid meie rusikad. Tagajärjed ei wõinud siis muidugi tulemata jääda ja need on: meie kaaluw hää! uute riike peres ja majandusline püsikus. Kujunenud tingimused wõimaldawad meile ikaldusaastagi üleelamise — loo-defawasti ilma suuremate wapustusteta. Nii on meid kannud rahwustunne. Selle tunde tähtsus peaks nüüd küll igaühele täiesti selge olema. Ajalugu on meile selles õppetunni annud, millest paremat ei saa anda ükski õpetaja. Kuid kas on selge?! — Ei, kahjuks!

2. Riigi-keel — kõogi-keel.

Rahwuse tähtsamaks tunnuseks ja hingeelu-awalduseks on keel. Ei wõi juttu olla seal tugewast rahwustundest, kus isik kaswab, elab ja tegutseb mõnd wõõrast keelt kasutades. Meil on aga juba ärkamisajast peale rohkel arwul olnud niisuguseid kahepaikseid kodanikke, kes selle hingeteadlise paradoksiga on katsunud kaitsta endi kõikuwat rahvuslist seisukohta. Nüüd peaks arwama, et meie iseseiswuse tõusmisega ja meie keele riigikeeleks saamisega nende kahepaiksete arw nullile langes, sest on ju omegi igaühel selge, et ei päästnud meid sakslus, ega wenelus, waid Eesti meel ja keel. Kahepaiksed pole aga, kahjuks, kadunud, waid nende arw on wiimasel ajal uuesti tõus-mas: Pöördepäewil tõmbusid nad küll tagasi, aga nüüd näiwad nagu mingist peffumusest toibunud olewat ja laiutawad endid uuesti. Meie riigi leiwal on sadandeid perekondi, kellel riigikeel on — kõögikeeleks, kuna mugawates tubades peremehetseb mõni wõõras, — enamasti saksa-keel. Ma ei kõnele meie wähemusrahwustest, ega taha kuidagi kallale kippuda nende kultuuri-lisele iseseiswusele. Ma kõnelen eestlastest, kes on Eesti riigi teenistuses. Ja niisuguseid eestlasi on meil. Enamasti on need kõrgematel ametikohtadel.

Neid on õige ohtrasti isegi meie keskkoolides, mis meil just rahvuslise kasvatuse istandusteks peaksid olema.

Meie riik on olnud äärmiselt heatahtlik nende ärakadunud poegade vastu, kes rasketel ümberrahvustamis-aegadel siit välja walgusid Sarmaatia laiale lagendikule ja seal enamasti unustasid Eesti keele ja meele (hariflased nimelt). Need lahkunud ei uskunud ennemalt Eesti tulewikusse, ega huwitanud neid üldse see küsimus. Kui aga meie siin ajaloolisi suurraskusi kandes olime oma riigi loonud ja kui lahkunuil nende õnnemaal kitsas kätte tuli, siis pöördusid nad tagasi, siis tuli neile jälle Eesti meelde. Ja meie-riik wõttis nad vastu, hoolitses nende eest igati ja andis wahest kohtadele määramisel eesõigusegi. Ükski tagasitulnud hariflane, kes wähegi emakeelt oskab, pole jäänud kohata. Küll aga on kohtadel neidki, kes emakeelt sugugi ei oska. Muidugi oli tagasitulnute hulgas ka neid, kes ka wõõrsil elades olid jäänud eeslasteks ja emakeelt polnud unustanud.

Teisalt on aga küllalt ka neid, kes siingi elades olid jäänud wõõrasteks ja nüüd riigikeelt kõõgikeeleks edasi peawad.

Ja millega põhjendawad need „isamaalased“ oma ebariiklist seisukohta? Suuremalt osalt oma laste tulewikuga. Olewat nimelt hea, kui laps kaswades kaks keelt wõiwat ära õppida. See olewat siis wäga kerge. Sellepärast pidawat siis toas walitsema wõõras keel, ja riigikeele-tunde wõiwat wäike kodanik wäga hästi Kõõgi-Kaie, wõi -Madli käest wõtta. Nõnda oma lastele tulewikku luues ei ole siis need hoalsad wanemad ka ise waewaks wõtnud riigikeelt korralikult ära õppida, milleks neile meie iseseiswuse-aastad küllalt aega on annud. Need kodanikud on neile osaks saanud lahkuse peale sellega wastanud, et puuduliku keeleoskusega Eesti sagedasti häbi teewad. Sama aja wältusel on küll mitmedki siia asunud wõõrad meie riigikeele üsna hästi ära õppinud.

On ju selge, et Eesti hariflane wähemalt üht wõõrast keelt oskama peab ja paha pole ka, kui ta mitut oskab, aga kui õppimise kergendamiseks lapselt emakeel wõetakse, siis pole see wõte riikliselt kuidagi põhjendataw ega õigustataw. Ühes emakeelega wõetakse ju lapselt ka rahwustundes arenemise wõimalus. Weel rohkemgi, emakeele kõõki tõrjumisega alandatakse oma rahvus allwäärtuslikku seisukorda ja ei saa juttugi olla perekonnas rahvuslikust kaswatusest. Rahvus peaks aga ometi tähtsam olema, kui keeleõppimise kergus. Üldse on raske uskuda, et keeleõppimise kergendamise selle nähtuse pärispõhjus on. Kui see nii oleks, siis wõiks ju emakeele tuppa wõtta ja kõõki wõõrast keelt kõnelewa teenija palgata (neid leidub nüüd ka) ja asi oleks korras: emakeel ühes rahwustundega jääks tarwilisele aukohale ja laps wõiks ka wõõras keeles harjutusi teha. Nüüd näib aga asi nii olewat, et — Eesti püsiwusse ei usfa ja sellepärast last tulewiku jaoks wõõraste keeltega warustatakse. Olgu nii! Usk on igaühe sisine eraasi, ega saa ka Eesti tulewikusse uskumist kellelegi peale sundida. Neilt wanemalt aga, kes oma lapsi niisuguses usus kaswatawad, tahaksin ometi küsida: kust peaksid tulema need käed ja wäed, kes siis, kui wast kodumaad jälle hädaoht ähwardab, rahvuslises waimustuses walmis oleksid kaitseriistu kandma ja teiste eest elugi andma? Et ainult rahwustunde abil wõimalik on meie kodu püsiwalt kaitsta, selles ei wõiks enam kahtlust olla. Ja rahwustunnet teatawad perekonnad ei kaswata.

Nii on usk Eesti tulewikusse õieti usk meisse enestesse. Ja kui usume iseendid, küllap meil siis on ka tulewikku. Igatahes on nüüd juba aeg riigikeel kõõgist fuppa tuua.

(Järgneb)

Kodune kaswatus wälismail.

Mõned tähelepanekud Läti, Leedu ja Poola kohta.

(Ühe läbireisinu jutustuse järele.)

Möödunud suwel, Lätist, Leedust ja Poolast läbi reisisid oli mul muu seas asja ka nende naaberriikide haridusolusid silmitseda. Otse koduse kaswatusse kohta ei saa küll mingit ülewaadet anda ja waewalt oleks see üleüldse wõimalik, sest et sellel alal, nagu Eestiski, seal veel midagi kindlamat wäljakujunenud ei ole.

Läti ja Eesti olud on sedawõrd sarnased, et Lätist midagi tähelepanawat kirjeldada ei ole. Ainult niipalju wõiks tähendada, et Läti suuremates linnades Saksa mõju kodusõs kaswatuses suurem näib olewat kui Eestis. Selle wastu aga ilmub ka rahwuslikkus, nimelt koolinoorsoo hulgas, wahest õige käratsewal kujul.

Leedus ja Poolas on walitsusel koolide korraldamisega tänini küllalt tegemist. Koolid on seal Wene walitsuse ajast wõrdlemisi wiletsasse seisukorda jäänud. Koduse kaswatusse edendamise peale pole veel mõtelda suudetud. Koolieelset õpetust kiriku juhatusel, nagu Baltimail, pole seal kunagi olnud. Katoliki kirik ei ole seda enese kohuseks pidanud. Lapsed lähewad kooli harilikult ilma mingi erilise ettewalmistusega. Koolisundust ei ole üldiselt veel teostada suudetud. Mille pooldest aga need maad, nimelt Poola, meist ees, see on rahwustunde elustamine koolis ja ka juba koolieelses kaswatuses. Ümberrahwustamise all ei ole leedulased ega poolakad nii palju kannatada saanud kui meie. On puudunud wõõrast rahwusest kõrgem seisus. Nüüd ei ole wõõras waimus kaswatamisest enam juttugi. Küll aga pannakse sõjast saadik wäga suurt rõhku rahwustunde elustamisele. Warssawis laudawat sellest juba wäikestele lastelegi. Mõju on ka selgesti tuntaw, nimelt sealsamas Warssawis. Igalpool kõlab waljult ja julgelt poola-keel ja ametiasutuses, pankades jne. wastatakse ka wõõrais keelis küsijale ikka poola-keeli. Poola rahwuslusel tundub küll militaristlikku maiku, aga nende riiklusele on sellest kahtlemata suur kasu olnud. Ka liialdusena wõib see wõõrale näidab, aga teisest küljest on ometi ka wäga wõluw waadelda seda rahwuslikku iseteadwust ja isegi uhkust, millega esinewad wanad tudipead, kui ka pisikesed poisijupid.— Poola koolides, nimelt keskkoolides, walwatakse hoolega selle järele, et riigikeele-, ajaloo- ja ka maateaduse-õpetajateks oleksid rahwuslikult mõtlewad õpetajad. Rahwuslikus kaswatuses wõiksid meie õpetajad ja kaswatajad poolakatelt mõndagi õppida.

T. P.

Algõppe üldistamisküsimus.

(Järg)

2. Mõisted segi.

Neil Eesti kooli edustajail, kes koduloo nimetuse löid ja selle uue aine meie algkooli õppekawa fõid, on kahtlemata olnud eeskujuks saksa Heimatkunde. Nagu omal ajal keegi saksa Naturkunde meie looduslooks on tõlkinud (olguigi, et „Kunde“ mingi lugu pole), nii tõlkisid nüüdsed tegelased Heimatkunde kodulooks. Saksa Heimatkunde on maateaduse laiendatud algaste, mis lapsi kaudselt ka loodusteaduse ja ajaloo õppimisele ette valmistab. Selleks on tõlkijad määranud ka meie koduloo, nagu seda näitab meie praegu ametliselt maksew õppekawa. Weel enne aga, kui see õppekawa maksuma pandi, kirjastas Eesti õpetajate liit Leipzigi seminaari õpetaja Johannes Kühneli raamatu „Moderner Anschauungsunterricht“ tõlke, millele tõlkija meie jaoks nimeks pani, „Moodne waateõpetus ehk kodulugu“. Nii on siis Heimatkunde kodulugu ja Anschauungsunterricht ka, mis aga sugugi ühtsama mõistet ei tähenda. 1922 a. suwel fõi Berliini õpetaja hr. Wirth kaswatusteadlisel nädalal Tallinnas sellele kaksikmõistele kolmanda weel lisaks. Tema loengute aineks oli „gesamnter Anfangsunterricht“, mis meil jälle kodulooks tõlgiti. Sellel arenemisastmel püsib praegu asi. Sealt edasi pole seda keegi enam arendada katsunud. Koduloo-õpetaja on aga sellega dilemma ette asendatud: ta ei tea, mida wõtta, mida jätta. Kui walitsew wõim (õppekawa) tunnustab üht, walitsew kirjandus (õpetajate liidu wäljandend) aga teist, ja autoriteetlik lektor koguni kolmat seisukohta, siis pole õpetajal igatahes mitte kerge õiget teed walida. Ja tagajärg sellest on niisugune, et ühes koolinõuniku ringkonnas kodulooost nii arusaadakse, teises teisiti, et paiguti igal koolil ja koguni igal klassilgi isesugune kodulugu on. Muidugi ei saa niisuguse mõistete segaduse juures fõõ edukus suur olla. — Mida õieti tuleb siis kodulooks arwata?

3. Kodulugu — üldine algõpe.

Koduloo mõiste tuleb kindlaks määrata laste hingeelu kohaselt. Endiste õppeviiside suureim pahe peitus just selles, et lastes lapsi ei osatud näha, waid neid õpetati nagu suuri. Katseline hingeteadus on selle pahe nüüd päewawalgele toonud ja selle tagajärjel on tekkinud hulk uuendusmetoode õppeainete korraldamises ja käsitlemises. Nende uuenduste hulka kuulub ka kodulugu. Ja kui selle uue aine mõiste lõpulik kindlaksmääramine meil raskusi tekitab, siis tuleb see hingeteaduse wähesest tundmisest.

Inimese hingeelus wõime kergesti kolm tegewusjärku ära märkida: meeleline, mäluline ja kujutusline (fantaasialine) tegewus. Meeleline tegewus on muljete wastuwõtmise wälisilmast. Mäluline tegewus on meeleliste kogemuste meeldetuletamine (reprodutseerimine) ja ärakasutamine. Kujutusline tegewus on uute kombinatsioonide loomine meeleliste ja mäluliste kogemuste waral. Meeleline tegewus on wäline ja põhjeneb waatlemisel. „Waadelda“ wõib mitte ainult silma, waid iga meelelundi abil, näit.: „waata,

kas ahi on soel" (käe abil); „waatame järele, kas tema tõesti laulda ei saa“, (kõrwa abil) jne. Waatlus tähendab üldse meelelist tegewust. Mäluline-kujutusline tegewus on sisemine ja põhjeneb mõtlemisel. See tegewus on laiemal ulatusel ainult siis võimalik, kui mälus meelelisi kogemusi (taju-musi, Wahrnehmungen) rohkesti. Inimene ei saa mõelda, kui „pea tühi“, tähendab, kui mälul pole mõtlemiseks ainet anda. Mõteldes loob aga inimene meelemuljetest mõisted, õpib neid mõisteid enese heaks ära kasutama ja loob neist fantaasia abil igasuguseid uusi võimalusi. Meeleliste kogemusteta ei saa tegutseda ka fantaasia. Fantaasia ei loo midagi mõistusest väljaspool olevat, näit. mõnda uut walu- wõi rõõmutunnet, wõi muud selle-sarnast.

Nii on selge, et inimesel mõtlemis- ja tegutsemiswõimeks võimalikult suurt hulka mõisteid tarwis on. Lapsel on neid aga alles vähe. Dr. Lay tähelpanekute järgi on koolitulewate laste sõnatagawara kõigest umbes 200 sõna. Sama suur (wõi vähe suurem) on siis muidugi ka mõistete hulk. Seda on vähe iseseiswaks mõtlemiseks. Sellepärast ei näe me ka last mil-lalgi mõttes paigal istumas. Tema ei algata mõtteid sisemiselt, spontaanselt, waid tegutseb wäliselt meelemärgete mõjul. Sellest tekib lapsele eriomane induktiivne mõttekäik, mis suurtel ka wastandsuunaliseks (deduktiivseks) wälja on arenenud. Wäliste ergutuste järele wadjadust fundes on laps alal-lises liikuwuses ja tegewuses, et koguda andmeid sisemiseks hingeliseks tegewuseks. Seda peame meie teadma ja lapse õpitööd selle järele korral-dama. Ei wõi last täisealise kombel wagusi pinki istuma ja mõteldes õppima panna. See oleks suur ülekohus tema wastu. Kahel esimesel õpi-aastal peab laste õpitöö üleni meeleline olema, s. t. waatlusel põhjenema. Mis ained wastuwad sellele nõudele? — Woolimine, käsitöö, jooni-tamine, laulmine ja wõimlemine. Kirjutamine-lugemine pole kau-gettki puht-meeleline tegewus, waid peaaegu puhtmäluline. Kirjasõna pole ju asi ise, waid asja sümbool. Sõnad peawad mõisteid meelde fuletama ja need mõisted peawad mälus leiduma. Kirjutamis-lugemise õppimine, kui seda ei osata meeleliseks teha, s. o. waateainega ühendada, tundub selle-pärast algastmel lastele raske ja eriaina ei tohigi see kahe esimese a. õppekawa kuuluda. Sedasama, ja märksa rõhulisemalt, peab arwuteaduse kohta ütleva. Abstraksetel arwudel ei tohi praegu nimetatud õpiaastail õpitöös aset olla, konkreetseid tulewad waatlemisel iseenesest ette. Ka meele-lised ained ei tohi eriainetena käsitatawad olla. Igal päewal tuleb mõni asi, wõi nähtus õpitöö aluseks, waateobjektiks, seada ja sellega ühenduses käsi-tada eespool nimetatud ainetest neid, mida objekt wõimaldab. Nii on siis õpitöö waatlusel põhjenuw ja sulab ühiseks terwikuks — üldiseks alg-õppeks kokku.

Waateõpetus (Anschauungsunterricht) tähendab meelelist tegewust ja sellega õppepõhimõtet, kuna üldine algõpetus (gesamnter Anfangsunterricht) õppeainet tähendab. Nii ühinewad need kaks mõistet — üldiseks waatle-waks algõpetuseks. Ainult niisugune wõib meie algõpetus olla. Iga teist-sugune ainekorraldus ja -käsitus on ebapsühholoogiline ja wiljatu.

Koduloo esialgne mõiste, s. o. maateadust, ajalugu ja loodusteadust effewalmistaw Heimatkunde, oli ju enne wananenud kui see meil maksmu pandi. Kodulugu eraainena, nagu see praegu meie õppekawas on, ei ole ei eri-ega üldaine, ega suuda ka sellepärast millekski wäljaareneda. See eri-

fund tuleb kaotada ja algõpetus kahel esimesel õpiaastal üldistada. Kolmandal aastal wõiwad ained juba erineda. Seda wajab meie koolide seisukord (klassid on kaheki koos) ja wõimaldab ka laste arenemine. Kolmandal aastal wõib siis praeguse koduloo asemele astuda kodumaateadus.

4. Algõpetus — algteadus.

Üldise algõppe aine on wõetaw kooli ja kodu asukohast. See kindlasti tõmmataw piirjoon wõimaldab aine süsteemimist, mida meil tänini üldõppe kohahelt tehtud ei ole. Ilma süsteemita ei wõi aga mingi õppetöö wiljakas olla. Üldine algõpe on ühtlasi üldine algteadus, on laste teadus, millele wõib üldjoonelise süsteemi luua eriteaduste eeskujul. Üksikasju selles süsteemis ära tähendada ei saa. Need on mõõduwad kohalikkudest oludest. Üldiselt wõib aga kindlaks määrata, kui kaugelt eriteaduste algmõisted selles üldteaduses käsitatawad peawad olema. Kahe esimese aasta tunnikawas peab siis seisma ainult algteadus ja õpetaja peab ainet järjestama nõnda, nagu waateobjekt seda wajab. Ka tundide pikkus peab kujunema töö nõuete kohaselt. Praegu puudub koduloos ühtsus. Mis üks koolinõunik, wõi kool soowitawaks peab, sellest hoidub teine hoopis jne. Ühise süsteemi loomine on fingimata tarwilik.

5. Üldõppe ülesanded.

Üldõppel on täita kõige pealt kaswatusline (formaalne) ülesanne: see peab arendama lapsi kehaliselt ja meeleliselt ja harima neid hingeliselt. Õpetusline (materjaalne) ülesanne, mis teostub uute teadmiste andmise peale, peab jääma teisele kohale. Ei saa lapse mõistust (intellekti) arendada, kui tema aru (meeled, tunne, tahe) selleks pole küllaldaselt ettevalmistatud. Ja ei saa anda lapsele loomulikult teel (ilma tuupimiseta) uusi teadmisi, kui ta mälus puuduwad kogemused, mis uute ja juba tuttawate mõistete sidumist (assotsiatsiooni) wõimaldaksid. — Neid ülesandeid ei saa teostada lapse arenemist raamatust mõõduwaks tehes. Liikudes ja tegutsedes peab laps õppima ja alles siis raamatu juurde asuma, kui meeleline arenemine talle kirjaoskuse kergesti kättesaadawaks teeb. Koduõpetuses tuleksid lapsed aabitsa-waewast wabastada. Nad peaksid seal ainult wooma, maalima, mõõtma, ehitama jne. Kirjaõppimisele tuleks alles koolis minna ja seal ei peaks olema sellega mingit ruttu, waid üldõpis lugemiskirjutamistki õppides peaksid lapsed selle selgeks saama alles teise õpiaasta kewadeks, s. o. üldõppe lõpuks. Uusi teadmisi peaksid lapsed omandama neil aastail just nõnda palju, kui neile waatfusel meelde jääb. Mingit pähe-tuupimist ei tohiks olla. — Ainult niisugusel korraldusel oleks algõpe wastuw laste hingeelule.

6. Üldõppe rewideerimisest.

Praeguse eriainelise tunnikawa juures hindawad koolinõunikud (kui mitte kõik, siis suur enamus igatahes) ka kahte esimest klassi peasjalikult laste teadmiste, s. o. kirjaoskuse ja arwuteaduse järele. Joonistamine, woo-

limine jne. on kõrvalained, mida mõõduandwaiks ei peeta. Ka siin peaksid waated muutuma. Rewidendid peaksid järelwaatama, mis lapsed teha, mitte mõtelda oskawad. Nad peaksid ka selgusele jõudma, kas lapsed agaralt ja wiisakalt esineda, s. o. teretada, tänada, paluda jne. oskawad. Üldiselt: laste igakülgset arenemist, mitte intellektuaalset oskust peaks rewideeritama. Olewal seisukorral ei saagi õpetaja asja uuema kaswatusteaduse nõuete koheselt korraldada, sest rewidendi waadefega tuleb ju arwestada — ja nüüd mitte vähem kui ennemalt.

7. Algteaduse õpewiisist.

Kui koduloos tänini wähe edu on saawutatud, siis on see peale mõiste selgusetuse mõõduw olnud ka õpewiisi puudulikkusest. Õpewiisi on meil katsutud Saksamaalt puhtal kujul laenata. Katse on ebaõnnestunud. See ei wõinudki teisiti olla. Hingeelulised ja muud erinewused meie ja sakslaste wahel on sedawõrd suured, et seda, mis sealseile lapsile kohane, meie omile kaugeltki heaks tunnustada ei saa. Üldiseid põhimõtteid wõime muidugi laenata, aga praktiline tegewus ei saa täpselt sarnane olla. Tõhendan mõned tähtsamad lahktingimused siin ära. 1) Saksamaal elab $\frac{3}{4}$ -it elanikke linnadest, $\frac{1}{4}$ maal. Meil on wahekord ümbriti. Kõik Saksa metoodikud peawad aga kõige pealt linnalapsi ja -koole silmas ja toowad nende kohta näiteid. Mis kohane Saksa linna-lastele, see ei kõlba meie maalastele. Kui Saksa õpetaja oma linna-last jutustamisel tagasi hoidma peab, seal tuleb meie õpetajal suuuf waewa näha, et arga küla-last üldse kõnelema panna. Ümbriti: kus Saksa õpetaja oma õpilastele tegelikust tööst alles algwõtteid peab õpetama, seal on meie lapsed agaralt ja osawalt nagu sipelgad töö küljes kinni jne. 2) Saksamaal käiwad lapsed ka suwel koolis ja talw on lühem kui meil. Kool wõib seal loodusega alalise otseühenduse jääda, mis waateõpetuses põhiliseks wäärtuseks. Meie kool peab pika talwe nelja seina wahel istuma, kus ei saa nõnda töötada, kui wabas looduses. Peale selle on saksa õpetaja warustatud mitmesuguste õpewahenditega, mis meil puuduwad. 3) Saksa õpetaja on wõrdlemisi märksa parema kutsehariduse saanud. Temal on kasu oma rikkalikust kirjandusest. Meil oli Kühneli „Moodsa waateõpetuse“ tõlkimisest wähe kasu. Isegi tõlkija ei suutnud oma praktilist wäljaannet teooriaga kokkukõlla seada. — Need ja weel teised põhjused ei lase meid õpewiisi ülesse Saksamaalt laenata. Oma algatuse nõrkusest on ka tulnud, et meil tänini sel alal midagi ühtlast wälja kujunenud ei ole ja et „Rahwaülikooli-ajaloo“ autor K. Ruut on sõandanud üfelda, et koduloo-fund lobisemistund olewat.

(Pooleli)

Dr. Maria Montessori kaswatussüsteem.

(Järg)

Lihaste arendamine.

Lapse kehaliste liigutuste korraldamine on õige keeruline, aga ühtlasi wäga tähtis asi. Selles tegewuses peab tähelanema kõiki neid ühenduses olewaid liigutusi, mida laps enda kehalises tegewuses wajab ja esitab. Ise-

enese hooleks jäetud laps teeb korrataid liigutusi, mis tähtsad sellepolest, et need iga eajärgu kohta täiesti omapärased on. Tõepoolest „ei seisa laps millalgi paigal“, nagu üteldakse, ja „hakkab igale poole kinni.“ Selles peitub ka laste nõndanimetatud „ulakus“ ja „kangekaelsus“. Tegelikult arendab laps nii enda lihaseid, mida temal, kui kaswawal olewusel, tingimata tarwis. Lihaste arendamiseks leiduwad siis ka wahendid last ümbritsewas elus. Montessori ei tarwita siin erilisi õpewahendid, waid korraldab ainult lapse harilikke igapäewase tegewusega ühenduses olewaid liigutusi. Täisealised püüawad harilikult oma kulunud ja kasutu hüüdega „ole rahul“ last neist liigutustest tagasi hoida. See on ekslik arusaamine lapse hingeelust ja arenemise takistamine. Palju rohkem peawad kaswatajad ja hoidjad selle eest hoolitsema, et lapsed liikuda ja tegutseda wõiksid. Liikumine ja tegewus peab aga teadlikult korraldatud olema. Korraldus ei tohi lastele tunduw ega koormaw olla. Tuleb terawalt silmas pidada laste eajärku. Oleme lapse korra nõnda teatawas suunas liikuma suutnud panna, siis andub ta rahulikult ja rõõmsalt tegewusele ja on wäga püüdlik ja püsiw tööline. Just liigutuste korraldamine on see, mis laste peale ka wäliselt hariwalt mõjub. Ja kui lastekodudes kaswanud lapsed selle mõttes perekondades kaswanud lastest ees on, siis on see suurem edu kõnesolewa korralduse tagajärg.

Liigutused, mida lihaste arendamise tarbel korraldada tuleb, on ühenduses järgmiste tegewusaladega:

igapäewane elutegewus (käimine, jooksmine, istumine jne.),
keha hooldamine (pesemine, peasugemine jne.)
majapidamine (pühkimine, tuulutamine, pesemine jne.),
aiatöö (kitkumine, kastmine, teede puhastamine jne.),
käsitöö (mäng, woolimine, joonistamine, lõiktööd jne.)
wõimlemine (mitmesugused kehaharjutused),
rütmiharjutused (laulu takt, kiige lend jne.)

Igal nimetatud tegewusalal peab kaswataja asja korraldama nõnda, et liigutused 1) ei mõjuks ühekülgsest, 2) ei koormaks last ja 3) oleksid ettewaatlikud, siiski julged ja ühtlasi ladusad ja kaunid.

Perekondades ei ole nende nõuete täiel ulatusel täitmine wõimalik, küll aga lastekodudes, mis sellekohaselt on korraldatud Ometi saab aga ka perekondades, nimelt seal, kus emadel selleks aega jätkub, wõi kus koguni kaswatajad ametis, suurema osa siin esitatud nõuetest täita, kui aga põhimõtted teatawad. Üldjoontes wõib neid põhimõtteid teostada iga perekond.

Kõndimist, jooksmist, istumist jne. õpetatakse lastele juba nüüdki igal pool. Kui aga arwatakse, et siin alalise abi ja walwega lapsele kõige paremat tehakse, siis eksitakse. Laps tuleb niisugusesse seisukorda panna, et tal hädaohu kusagilt karta ei oleks ja siis temale liikumiswabadus anda. Kukkumised, komistamised, libisemised ja teised „õnnetused“ pole siis õnnetused, waid hädatarwilikud elukogemused, ilma milleta arenemine oleks ühekülgne. Kaswataja peab aga lapsele ette näitama, kuidas jooksmisel jalga tõsta, kuidas kukkumisel käsi hoida, kuieas tolmus silmi pilutada jne.

Keha hooldamisel tulewad ette: riietamine, pesemine, kammimine, söömine, joomine. Riietamisel peab laps harjuma haakide ja nõõpide kinnitamisega, paela sõlmimisega, punepaela kinni tõmbamisega ja saapapaela sidumisega. Iga liigutuse jaoks antakse siin lapsele kätte erilisel selleks

tehtud puuraam, mis umbes ruutjala suurune ja mida katawad kaks ühelaiust riideriba, mis raami keskkohalt kas haakidega, nõopidega, paeltega, punepaelaga või saapapaelaga kokku käiwad. Nende raamide kallal harjutab siis laps haake, nõope jne. kinnitama ja awama. Kaswataja näitab korduvalt, kuidas seda tehakse ja laseb lapsel waadata. Sõnaline seletus on tähtsuseta. Kõige täpsema arusaamise loob terane waatlus. Nõobi kinnitamisel, näituseks: auk pahemale pöidlale, nõop parema käe näppude wahele, wajutada, nõop läbi tõmmata. Mida vähema aja- ja jõukuluga see sünnib, seda parem. Kui laps õpetaja tegewust jälginud, siis astub ta ise tegewusse ja töötab seni, kuni asi läheb. See on mäng, kuid on ühtlasi töö ja väga praktiline töö. Niisugusse tegewusse wõiwad lapsed asuda juba 2¹/₂, või kolmeaastaselt. Nende näpukesed omandawad selle juures warsti otse üllatawa wiluwuse, ja muidugi tahawad lapsed siis juba ka iseendid riietada. Seda ei tule neile keelda. Pole mingi heategu ema poolt, kui ta lapse eest wõimalikult kaua nagu nuku eest hoolitseb. Enese kogutud elutarkus on kõige wäärtuslikum ja see maksab juba ka nõopide kinnitamise kohta. Kui lapsed juba iseendid riietada oskawad, siis on nad heameelega walmis nooremaid kaaslapsi aitama ja õpetama ja nõnda juba emale abiks olema. (Järgneb.)

Walige õige tee!

Walige õige tee oma järeltulijate kaswatomises!

Waadake, kui palju leidub elus ometi saamatust, õnnetust, pahatahtlust, rumalust, pettumust ja muud pahet! Millest see tuleb, et elu nii õudne, et inimesed nii õnnetud? — Eks sellest, et väga paljuil pole wanemad kaswatomisel osanud walida õiget teed. Kaswatus ja õpetus on käinud eksiradu ja wiinud inimesed willetsustesse. Raske on inimesel, kes on sattunud ebakohasele kutsealale, wõi kes on puudulikult oma kutsele ettewalmistatud, elus õnne leida. Sellepärast, wanemad, walige õige tee!

Kuidas walida? Eks igaüks soowi hääd oma lastele, aga kutsewalik ei õnnestu igakord ja koolilt saadaw ettewalmistus on sagedasti puudulik.

Raskusi on selles, see on tõsi, kuid need on ka wõidetawad. Kui koondume ühinguteks ja loenguid ja kursusi korraldades omi kaswatuslisi teadmisi täiendame, küll siis suudame ka täita oma wanema ülesandeid ja mõju awaldada kooligi peale. Ühenduses on meiegi jõud.

A. S.

Teated koolide kohta.

Meie tööstuskoolid.

Riigi Kunsttööstuskool (Tallinnas, Suur Tartu mnt. № 11). Riigi Kunsttööstuskooli ülesanne on anda mõlemast soost õpilastele kunstiharidust ja praktilist oskust mitmesugustel tööstuse aladel, ettevalmistada käsitöö- ja kunstiainetes õpetajaid kõigi wabariigi üldharidusliste ja kutsekoolide tarwis, sellega meie kodumaa tarwiduste kohaselt wälja lastes kunstikäsitöö eriteadlasi, õppinud joonistajaid ja tööstuskunstnikke ja õpetajaid.

Riigi kunsttööstuskool jaguneb alamastmeks ühes täiendusklassiga ja ülemastmeks. Alamaste, kuhu vähemalt kuueaastase algkooli eelharidusega õpilasi wastu wõetakse, on ühes täiendusklassiga kooli juures õpetatavate erialade oskuskool, kust wälja tulewad kunstimaitseliselt arenenud sellid ja meistrid. Ilma täiendusklassita on alamaste eelastmeks kooli ülemastmele. Riigi kunsttööstuskool jaguneb alamastmest alates erialade järele sellekohastesse kunstiosakondadesse ühes neile alluivate õpetöökodadega.

Kooli ülemaste, kuhu eksami järele wastu wõetakse keskkooli ja kooli-alamastme lõpetajaid, valmistab wastawate osakondade järele tööstuskunstnikke ja käsitöö ning kunstiainetes õpetajaid. Kooli õpeaeg kestab alamastmes kuus semestrit, täiendusklassis kaks semestrit ja ülemastmes kuus semestrit.

Koolil on järgmised osakonnad:

1) maalimine, 2) skulptuur, 3) dekoratsioon, 4) graafika ja 5) arhitektuur (awamisel).

Koolis õpetatakse a) üldkunstiaineid: wabajoonistust, geomeetrilist ja proektsioon joonestust, schriftide õpetust, stiiliõpetust, akwarell maalimist, loowmaalimist, stiliseerimist ja dekoratiiv joonistust;

b) kunsti eriopeained: kujutawat geomeetriat, perspektiivi, warjude õpetust, kunsti ajalugu, kompositsiooni. woolimist;

d) praktilisi töid — erialale wastawais õpetöökodades;

e) ülehariduslisi õpeaineid: eesti keelt, wõeraid keeli: (inglis, saksa ehk prantsuse — neist üks sunduslik), matemaatikat, loodusõpetust (ühes füüsika ja keemiaga), anatoomiat, terwishoidu, kultuurajalugu ja järgmisi eriaineid (mitte kõigile sunduslikud): ainetes tehnoloogiat, arwepidamist ja kalkulatsiooni, ühiskonnateadust ühes tööstuse seaduste tundmaõppimisega, psühholoogiat, pedagoogikat ja kutseäinemetoodikat.

Riigi Kunsttööstuskooli juures on käesolewal õpeaastal keraamika õpetöökoda oma tegewust alustanud Ungari eriteadlase professor Jaku juhatusel. Nagu kuulda on, wõetakse lähemal ajal ka uusi õpilasi, poeglasi 12 ja tütarlasi 8, wastu, peaasjalikult nende hulgast, kellel keskkooli ehk vähemalt 6 klassilise algkooli haridus on. Peale keraamika töökoja on Riigi Kunsttööstuskooli juures trükitööstus oskuskursused oma korraldustega ka niikaugele jõudnud, et kõige lähemal ajal oma tegewust algada wõiwad.

Emaileerimise klassis, kus õpetust annab eriteadlane K. Zeidler on wiimase aja korralduste järele ka wõimalik uusi õpilasi wastu wõtta. Et

emaileerimise asi õieti huwitaw ja kerge äraõppida on, siis peaksid meil naiskeskkooli lõpetajad selle aine vastu iseäralist huwitust tundma, sest selle eriala äraõppimine võimaldab neile ka tulevikus kindla teenistuse.

Riigi Kunsttööstuskooli alamastmesse ja õpetöökodadesse võetakse õpilasteks vastu mõlemast soost isikuid (soovitaw vähemalt 16 aastases wanaduses), kes sellekohast annet awaldawad ja kellel vähemalt kuueklassilise algkooli üldharidus. Kooli ülemastmesse (kunstnikkude kooli) võetakse õpilasteks eksami järele vastu üldhariduslise keskkooli ehk kunsttööstuskooli alamastme lõpetajaid. Isikud, kellel nõutawat üldharidust ei ole, kuid kes muudel, kooli tingimistele wastawad, võiwad õpetajate nõukogu otsuste järele vastu võetud saada, kui wabaõpilased kooli õpetöö-kotta ehk üksikute õpeainete õppimiseks. Õpilased, kes kooli sisse astudes mõnes õpeaines suuremaid teadmisi awaldawad, kui kooli õpekawa nõuab, võiwad õpetajate nõukogu otsuse põhjal sellest õpeainest wabas-tatud saada.

Õpilaste wastuwõtmine sünnib igal aastal õpetöö algul, kuid erakorralistel juhtumistel võib õpilasi vastu wõtta ka teisel ajal.

Esimene semester arwatakse õpilastel proowi ajaks.

Kooli sisseastumise palwekirjad antakse sisse, ühes ristimisetahe, hariduse tunnistuse ja arstitunnistusega terwise kohta laste wanemate ehk eestkostjate poolt kooli direktori nimele. Kooli wastuwõetud õpilased mak-sawad õperaha 1000 mrk. semestris. Õpilased kannawad kooli juhatuse poolt sisseseatud wormiriideid ja peakatet.

Sõjawäe teenistusesse astumise aega rahuajal pikendatakse õpilastele kuni 23 eluaastani, ehk kooli täie kursuse lõpetamiseni.

Riigi Kunsttööstuskooli täie kursuse lõpetajad omawad sõjawäe teenistuse suhtes ühesugused õigused teiste üldharidusliste keskkoolide lõpetajatega.

Riigi Kunsttööstuskooli õpilased, kes kooli alamastme ühes täiendus-klassiga lõpetanud, saawad oma teadmise kohaselt wastawal erialal kas selli, melstri ehk õppinud joonistaja tunnistused.

Riigi Kunsttööstuskooli õpilased, kes kooli ülemastme ja oma erialale wastawa õpetöökoja on lõpetanud, saawad tööstuskunstniku diplomi. Õpilased, kes kooli kursuse tööstuskunstniku diplomiga on lõpetanud ja kooli juures neljasemestrilised pedagoogika kursused on läbi teinud ja proowi-tunnid rahuldawalt annud, saawad õpetaja kutsetunnistuse, mis neile õiguse annab kunstiaine õpetajaks olla kõigis Wabariigi õpeasutustes, kuna nad oma erialale wastawat käsitööd kõigis kesk- ja kutsekoolides õpetada võiwad.

Põltsamaa tööstuskool, puu- ja rauatöö osakondadega, asub endises Eesti Aleksandri kooli ruumes, 2¹/₂ kilomeetrit Põltsamaa alewist wäljas, Paala jõe kaldal. Koolil on kolmekordne kiwimaja ja kahekordne puu-maja, mis waheajal küll tarwitamatta seisid, nüüd aga endiselt jälle korda seatud. Oma ruumide poolest on kool esimesel kohal selletüübi-liste hulgas, Eestis. Pealegi on nüüd koolil oma ajakohane jõujaam töötama pandud. Kool sai hiljuti kõige uuemad, tehnilistele nõuetele wastawad tööstusmasinad, nii et kooli töökojad, niihästi puu- kui ka raua-tööstuse aladel, kõiki töid teha ja tellimisi täita võiwad. Koolis antakse niihästi teoreetilist, kui ka praktilist õppust, kuna kooli lõpetajad, oma eri-

alale wastawa proovitöö tegemise järele, selli wõi meistri õigused saawad. Üldhariduslisi õpeainid wõetakse 6—9 õpeeastani incl. läbi, kuna sisseastujatelt 6 kl. algkooli haridus nõutakse. Koolil on 5 õpejõudu, 3 õpetajat ja 2 meistrit (instruktori-õpetus), niisama on ka korter küte ja walgustus õpilastel maksuta. Õpilaste eneste poolt on kooli juures ühisköök organiseeritud, ja üleüldse siin elamise olud wõrdlemisi õige soodsad. Kooli juhatajaks on M. Liiwa.

Kaarlimiõs, 23. jaanuar 1924 a.

Rakwere Lastewanemate Ühingu põhikiri.

I. Otstarwe.

§ 1.

Rakwere Lastewanemate Ühingu ülesandeks on: 1) Koduse kaswatuse edendamine, 2) wanemateta laste eest hoolitsemine, 3) kodu ja kooli lähendamine ja 4) perekonna kõlbliste ja õigusliste huwide kaitsmine.

II. Tegewuswahendid.

§ 2.

Oma sihtide saawutamiseks tarwitab R. L. Ü. järgmisi tegewuswahendid:

a) koduse kaswatuse küsimuse selgitamine isiku ühiskonna, riigi ja rahwuse seisukohalt kõnede, kursuste, kongresside, kirjanduse, aastaraamatute, lendlehtede raamatukogude, lugemistubade, näituste, muuseumide j. n. e. kaudu;

b) kodukaswatusküsimustest huwitatute organiseerimine ühisjõuks ja tarbekorral ühingu osakondade asufamine;

c) wõiflus joomise, kõlwatuse ja muude kodukaswatuse mätte seisukohalt kahjulikkude nähtuste wastu;

d) teadete kogumine kodukaswatuse seisukorra kohta omas piirkonnas;

e) idealisfikkude püüete õhufamine.

M ä r k u s : Rakwere Lastewanemate Ühing asub karskuse alusel.

III. Õigused.

§ 3.

Rakwere Lastewanemate Ühing on juriidiline isik ja omab kõiki sellekohaseid õigusi. Tal on oma pitsat.

§ 4.

Rakwere Lastewanemate Ühing wõib oma sihtide saawutamiseks ühendusse astuda teiste samasihiliste organisatsioonidega.

IV. Tegevspiirkond ja asukoht.

§ 5.

Rakwere Lastewanemate Ühingu tegewuspiirkonda kuulub Rakwere linn ja Wiru maakond.

§ 6.

Rakwere Lastewanemate ühingu juhatus asukohaks on Rakwere linn.

M ä r k u s : Omi koosolekuid wõib ta ka mujal Eesti riigi piires pidada.

V. Liikmed.

§ 7.

Ühingu liikmeks võib vastu võtta kõiki kodanikke, kes vähemalt 18. aastat vanad ning kel seaduse järele ei ole keelatud seltside liige olla ja kelle ausus ja korralikkus teada.

Märkus: 1. vastu võetakse vähemalt kahe liikme soovitusel, kes vastutavad uue kandidaadi aususe, korraarmastuse ja üldise korralikkuse eest.

Märkus: 2. Isikud, kes alla 18. aasta vanad, võivad olla alalisteks külalisteks, kelle õigused määrab kodukord.

§ 8.

Liigete vastuvõtmine on ühingu juhatuse hooleks, kes järgnevale pääkoosolekule vastuvõetud liigete üle teatab. Kui keegi koosolijaist mõne uue liikme vastu protesteerib, otsustab vastuvõtmise pääkoosolek.

§ 9.

Liikmed maksavad igaaastast liikmemaksu, mille alammäära ja maksmise korra määrab pääkoosolek.

§ 10.

Liige võib wabal tahtmisel ühingust välja astuda, kuid peab sellest enne juhatusele teatama. Kohustusel ühingu vastu tulewad tagant järele täita, kui seda liikmeks olles ei ole tehtud.

§ 11.

Liige kaotab hääleõiguse, kui ta käesolewa aasta liikmemaksu kahe kuu jooksul pärast pääkoosoleku poolt määratud tähtaega pole tasunud, kahekordse meeletuletuse pääle vaatamata.

§ 12.

Liige kustutatakse nimekirjast maha, kui ta eelmise aasta liikmamaksu pole tasunud käesolewa aasta lõpuni.

§ 13.

Liige, kelle ülespidamine ei vasta ühingu sihtidele, heidetakse välja.

VI. Pääkoosolek.

§ 14.

Ühingu täiswõimseks orgaaniks on liikmete pääkoosolek, mida vähemalt koru aastas peetakse. Pääkoosoleku kutsub kokku ühingu juhatuse omal äranägemisel kui ka rewisjoni-komisjoni või vähemalt $\frac{1}{10}$ ühingu liigete nõudmisel.

Märkus: Rewisjoni komisjoni või $\frac{1}{10}$ liikmete nõudmine peab hiljemalt kuu jooksul juhatuse poolt täidetama. Vastasel korral on pääkoosoleku kokkukutsumise õigus nõudjail.

§ 15.

Pääkoosoleku wõimkonda kuulub kõigi ühingusse puutuwate küsimuste otsustamine selle põhikirja ja seaduste piirides, kuid tema erilisteks ülesanneteks on:

1. ühingu tegevusjuhtnõõride ülesseadmine,
2. ühingu juhatuse ja rewisjoni komisjoni walimine,
3. ühingu kodukorra, aruannete ja eelarwete kinnitamine,
4. liikmemaksu määramine,
5. liikumata waranduse omandamine ja wõõrandamine,
6. tagandamine walitud ametitest ja liigete wäljaheitmine ühingust,
7. põhikirja muufmine ja täiendamine,
8. ühingu osakondade kodukorra kinnitamine,
9. ühingu tegevuse lõpetamine.

§ 16.

Pääkoosolek on otsusvõimeline, kui $\frac{1}{10}$ liigetest koos on. Kui koosolekule tarvilik arv liikmeid ei ilmu, kutsutakse mitte enne kahte nädalat uus koosolek kokku, mis on otsusvõimeline, liigete arvust hoolimata.

§ 17.

Otsused tehakse pääkoosolekul liht häälte-enamusega. Põhikirja ja kodukorra muutmine, ühingu tegewuse lõpetamine, ametitest tagandamine, liikmete väljajäetmine ja liikumata waranduse üle otsustamine sünnib $\frac{2}{3}$ koosolijate häälteenamusega, kus juures kodukorra muutmiseks vähemalt $\frac{1}{5}$ liigetest koos peab olema, põhikirja muutmiseks, liikumata waranduse üle otsustamiseks ja tegewuse lõpetamiseks aga vähemalt pool liigetest.

M ä r k u s e d : 1. Vähemalt $\frac{1}{10}$ koosolijate nõudel sünnib hääletamine kinniselt.
2. Pääkoosolek walib oma juhatus.

VII. Juhatus.

§ 18.

Rakvere lastewanemate ühingu juhatuses on vähemalt 3 (kolm) liiget: esimees, kirjatöimetaja ja laekahoidja. Juhatus liikmed peawad olema täisealised ja nad walitakse üheks aastaks.

M ä r k u s e d : 1. Täisealised peawad olema ka rewisjoni komisjoni liikmed ja teised wastawaile ametitele walitud isikud.
2. Kui pääkoosolek juhatus liigete ameti nimetusi ära ei määra, jaotawad juhatus liikmed ise omawahel ametid ära.

§ 19.

Juhatus ülesandeks on:

1. ühingu jookswate asjade ajamine;
2. ühingu esitamine väljaspool, ka kohtu- ja ametiasutustes ilma eriwolitusetä, kui pääkoosolek erilist esitajat ei ole walinud;
3. pääkoosoleku otsuste täitmine;
4. ühingu waranduse üle walitsemine;
5. pidude, kõnekoosolakute, kursuste, raamatukogu jne. korraldamine;
6. ruumide üürimine;
7. ametnikkude ja teenijate teenistusse wõtmine ja lahtilaskmine;
8. tarwilikkude ettepanekute tegemine pääkoosolekule.

§ 20.

Juhatus koosolekud on otsusvõimulised, kui vähemalt pool ta liigetest koos on, nende hulgas esimees wõi selle abi.

§ 21.

Juhatus peab omi koosolekuid vähemalt kord kuus. Otsused tehakse liht häälte-enamusega.

§ 22.

Ühingul, nii pääkoosolekul, kui ka juhatusel on õigus üksikute küsimuste lahendamiseks eritoimkondi moodustada ja neisse tarbekorral ka miffeliikmeid kutsuda.

VIII. Rewisjonikomisjon.

§ 23.

Aruannete ja eelarwete läbiwaatamiseks ja juhatus ning teiste organide tegewusala rewideerimiseks walitakse pääkoosoleku poolt iga aasta vähemalt kolmeliikmeline rewisjonikomisjon. Komisjoni liikmed jaotawad ise omawahel ametid ära.

IX. Warandus.

§ 24.

Ühing võib saada sissetulekuid kõigil Eesti Wabariigi seadusis lubatud waranduse omandamise viisidel.

X. Tegewuse lõpetamine.

§ 25.

Ühingu tegewus lõpetatakse, kui selleks kaks järgimööda peetud pääkoosolekut jaatawa otsuse teewad. Oma otsuse täitmiseks walib pääkoosolek likvideerimiskomisjoni.

§ 26.

Ühingu warandus läheb tegewuse lõpetamise korral kodukaswatusliikumise edendamiseks.

Toim. järeltähendus: See põhikiri on Rakwere-Paide Rahukogu poolt 1. weebr. 1924 registreeritud ja võib normaalpõhikirja aset täita.

Mitmesugused teated.

Unustatud küsimus. Möödunud aastawahetusel peeti Tartus Karskusliidu algatusel ära I. Eesti hariduskongress. Päewakorras olid kõik välis-hariduse-küsimused peale kodukaswatus-küsimuse. Asutataw haridusliit, mille põhikiri kongressil wastu wõeti, peaks igatahes ka kodukaswatus-küsimuse oma töökawasse wõtma.

Kodukaswatus-küsimus Virumaa õpetajatepäewal. Wirumaa selleaastane õpetajatepäew peeti weebr. keskel Rakweres ära: Päewakorras oli ka kodukaswatusküsimum, millest kõneles õp. H. Turp. Õpetajatepäew tunnustas kodukaswatus-küsimuse ülitähtsaks ja wõttis selle edasiarendamise liidu ülesandeks. Kõneleja ettepanek kodukaswatus-ühingute asutamise ja instruktorite ametissepanemise kohta leidis ägedat wastuwaidlust koolinõunikku de hra-de Meos'e ja Linsi poolt. Neid toetas hoogsalt õp. Arn. Liw. Läbirääkimistel tuli ilmsiks, et meil Montessori süsteemi puudulikult tuntakse ja sellest eksliselt aru saadakse.

Kodukaswatus küsimus Tartumaal on koolinõuniku h-ra Reiali algatusel kihelkonna kongresside päewakorras olnud. H-ra R. on sellekohaste ühisuste asutamist soowitanud.

Rakwere Lastewanemate Ühing on registreeritud ja tegewust alanud. Pühap. 17. weebr. oli awamiskoosolek. Juhatusse waliti hr-ad Weike, Willo, Dr. Oja, Lemberg, Knausberg ja H. Turp. Juhatus on asunud kaswatasteadliste loengute korraldamisele.

Wastutaw toimetaja ja wäljaandja **H. Turp.**

Tegelik wäljaandja „Trükk ja Kirjastus“

Trükkkoda „Trükk ja Kirjastus“, Tartus.

Kaswatusline kuukiri

Kool ja Kodu

ilmub 1. jaanuarist s. a. kord kuus. Ajakirja eeskawas on koduse kaswatuse edustamine ja kodu ja kooli lähendamine.

Aastakäigu hind 200 mrk., pool, a. 110 mrk., üksik nr. 20 mrk.

Tellimisi wõtawad wastu kõik postiasutused.

Toim. adr.: **Rakwere seminaar.**

„Kooli ja Kodu“ üksiknumbrid müüwad:

Tallinnas: „Rahwaülikool“,
„Waba Maa“, „Päewaleht“,
Pihlakas.

Wiljandis: Leoke.

Tartus: „Trükk ja Kirjastus“.

Walgas: Kultuura, Lepik.

Paides: Tarwit. ühisus.

Haapsalus: Koppel.

Wõrus: Songi.

Petseris: Piirisild.

Narwas: Wironia, Kaikson.

Pärnus on „Kooli ja Kodu“ asemikuks

„Liidu“ raamatukauplus. **Rüütli uul.**

„Tulev Eesti“

jatkab 1924. a. ilmumist Eesti Karskusliidu häälekandjana järjekindlalt ükskord kuus vähemalt kahe trükipoogna suuruses.

„Tulev Eesti“ sisu mitmekesisuse pääle tahetakse süstemaatiliselt kõlge suuremat rõhku panna ja võimalikult mitmekesisetele küsimustele, spordile j. m. rohkesti ruumi lubada vastavalt Karskuseliidu laiendatud töö kavale, ühtlasi teateid tuues oma ja välismaade karskusorganisatsioonide elust.

„Tulev Eesti“ välimust tõstetakse järjekindlalt, tuues igas numbris rohkesti pilte ja illustratsioone, muu seas mitmesuguseid diagramme, karrikatuure j. m. Sel alal on oma kaastööd lubanud kunstnikud Kivit, Gori j. t.

„Tulev Eesti“ ei tohi puududa ühegi organisatsiooni raamatukogust ja lugemiselaualt.

„Tulev Eesti“ on ainus karskusajakiri Eestis ja teenib seepärast kõikide hariduskultuuriliste seltside tähelepanu.

„Tulev Eesti“ peab käima igale koolile. Hoollitsegu selle eest Eesti õpetajad, kes kunagi oma tõsist karskusmeelsust pole salganud.

EESTI KARSKUSLIIT kutsub üles kõiki karskussõbralikke kodanikke, eestkätt karskusseltside tegelasi ja karskeid õpetajaid, „Tulev Eesti“ tellimisi levitama. Igal üksikulgi juuretulnud tellimisel on suur tähtsus. On saada ka lüüdnud aastakäikude üksikulid numbreid à 10—25 marka ja kokkukõidetuul esimene (1922) aastakäik 150 marka ja teine (1923) aastakäik 300 mrk.

„Tulev Eesti“ tellimiste vastuvõtmise raamatud saadetakse esimese nõudmise pääle kätte. Tellimiste kogujalle antakse hääd 0% 0%.

„Tulev Eesti“ tellimisi võtavad vastu ka kõik vabariigilgi postkontorid.

„Tulev Eesti“ tellimishind on :

1	aasta pääle	300	marka.
$\frac{1}{2}$	”	150	”
$\frac{1}{4}$	”	75	”
	Üksik number	25	”

„Tulev Eestis“ on kasulik kuulutada: Iseäranis pidagu seda kirjas-tajad ja raamatukauplused silmas.

Kuulutuste hind: 1 lehek. 1000 mrk., $\frac{1}{2}$ lehek. 500 mrk., $\frac{1}{4}$ lehek. 250 marka.

Kuulutuste kogujalle 0% 0%.

„Tulev Eesti“ Tellimise adress: Tartu, postkast 86, „Tulev Eesti“ ehk Jakob'i t. 8, telef. 404.

Karskusliit.